

4. BIDE PUBLIKOAN UTZITAKO IBILGAILUAK KENTZEA

Azkeneko ekitaldietan, herritarrek hainbat kexa aurkeztu dituzte beren ibilgailuak bide publikotik erretiratu dizkietelako, eskumena duten agintariek horiek abandonaturik zeudela uste izan dutenean. Horietako batzuetan, aipatutako egintza hori ibilgailuek zirkulaziorako eskatzen diren baimen guztiak zituztela burutu da -matrikulazioa, gidatzeko baimena, derrigorrezko aseguruia indarrean edukitzearen ziurtagiria, eta horrela egokitu denean, ibilgailuen azterketa teknikoa gainditua izatea-, hain zuzen ere, leku jakin batean halako denbora tarte batez aparkatua edukitzeagatik besterik gabe. Beraz, halako denbora tarte batez aparkatua edukitzea izan da eskumena duten agintariek ibilgailu hori abandonatua zegoela uste izateko erabili duten arrazoi bakarra.

Arazo hori aztertzerakoan ezin dugu ahaztu administrazioen artean lehendabizi udalei dagokiela ibilgailu abandonatuak erretiratzeko erantzukizuna. Halaber, trafikoa arautzen duten hainbat udal ordenantzek aukera ematen dute hainbat egunez aparkaturik dauden ibilgailuak bide publikotik erretiratzeko, daramatzaten egunengatik abandonatuak daudela pentsarazten dietelako. Zentzu horretan, eta adibide gisa, Gasteizko Udaleko Hiri Izaerako Bide Publikoetan Erabilerak, Trafikoa, Zirkulazioa eta Segurutasunaren gaineko Udal Ordenantzaren 24.2. artikulua -1993ko ekainaren 18an onetsia (uztailaren 28ko 84 zk. AHHBO)-, aipatzen du bidezkoa izango dela bide publikotik ibilgailuak erretiratzeko eta ibilgailuen udal depositura eramatea "*aparkatua egoteagatik abandonatua edo lapurtua izan daitekeela uste izateko arrazoirik dagoenean, zazpi eguneko gehienezko epe baimendua igarotzeagatik edo uste hori izatera bultzatzen duen kalte edo hondamen maila edukitzeagatik*".

Gomendio honetan ibilgailu abandonatuak erretiratzearekin loturiko alderdiak bakarrik aztertuko ditugu, eta ez ditugu jasoko organo eskudunek arrazoi ezberdinengatik hala erabaki ondoren horiek ibilgetzearekin eta erretiratzearekin loturiko jarduketak. Ibilgailu baten hutsune tekniko nabarmenak -horietatik zirkulazioarentzat, pertsonentzat eta ondasunentzat arriskuak erator litezkeelarik- abandonatua dagoela pentsarazteko elementu baloratibo izan daitezkeen ala ez kontuan izan gabe, xehetasun horiei, trafikoa erregulatzen duten arauetan tratamendu berezi eta apartekoa dutenez gero, ez zaie arreta berezirik eskainiko guri dagokigun honetan.

Ibilgailuak bide publikoetan abandonatzea -eta horrek administrazio mailan duen ondorioa- ordenamendu juridikoan aurreikusita eta islatuta dagoen xehetasun bat da, ez bakarrik trafikoa erregulatzen duten arauetan, baita hondakinak arautzen dituztenetan ere. Fenomeno hori, funtsean, ondorengo arauak zehazten dute: martxoaren 2ko 339/1990 Errege Dekretu Legegileak onetsitako Motordun Ibilgailuen Trafikoari eta Zirkulazioari buruzko Legearen Testu Artikulatua (LSV), Zirkulazio Kodea (CC), Ibilgailu Abandonatuak Erretiratu eta Gordetegira Eramatea (ORVA) erregulatzen duen Gobernazio Ministerioaren 1974ko otsailaren 14ko Agindua, eta Hondakinei buruzko apirilaren 21eko 10/1998 Legea (LR). Halaber, abenduaren 23ko 2.822/1998 Errege Dekretu bidez onetsitako Ibilgailuen Arautegi Nagusiak (RGV), berriki indarrean sartuko delarik, ibilgailu abandonatuei behin-betiko baja emateko beharrezko aurreikuspenak ezartzen ditu.

Aurreko arau horiek ibilgailu abandonatueterako finkatzen duten jarduera prozeduraren barruan, bi fase ezberdin bereiz ditzakegu. Batetik, ibilgailu abandonatua bide publikotik erretiratzeko administrazioaren erabaki horrekin amaitzen dena. Gero, ibilgailuak izango duen xedearekin eta titularraren eskubideak eta sortutako obligazioak betetzearekin zerikusirik duten ondorengo jarduketei dagokiena. Gomendio honetan

lehen fase bezala ulertzen den horren inguruko xehetasunak aztertuko ditugu nagusiki, alegia, ibilgailua bide publikoa erretiratzearekin amaitzen den fase horri buruzkoak.

Ustez abandonatua dagoen ibilgailu bat erretiratzeko erabaki hori dagokion udal ordenantzako aurreikuspenen bat betetzearen ondorio izan daiteke, esate baterako arestian aipatutako Gasteizko Udalarena. Halaber, funtzionario edo administrazio eskudunak hartutako erabaki baten ondorio ere izan daiteke, delako ibilgailua egoera horretan dagoela uste duelako, administrazio jarduketa hau erregulatzen duten arau orokorretan islatutako irizpideak zorrotz aplikatuz. Uste hori errealitateari egokitzen zaion ala ez kontuan izan gabe, egia da, zenbaitetan, ibilgailua bide publikotik erretiratzea eragotzi daitekeen gauza dela, baldin eta titularrari aukera emango balitzai o manio bra hori egiteko, edo baldintza jakin batzuetan eta toki jakin batean edukitzeko arrazoiak justifikatuko balu. Horretarako, formalki entzun egin behar litzai oke ibilgailuaren jabeari. Ezin dugu ahaztu, ildo horretatik, ibilgailu bat leku berean “ohiz kanpo” luzatutako denboraldi batez aparkatua egotea justifika lezaketen arrazoiak era ezberdinetakoak izan daitezkeela: erabilera partikularreko garajerik ez edukitzea eta eguneroko bizimoduan ibilgailurik behar ez izatea, oporraldi bat igarotzea, gaixotasun bat...

Azterketa honekin jarraitzeko, komenigarri iruditzen zaigu arestian aipatutako arauetan jasotako aurreikuspenen aipamen bat egitea. Horrela, LSVaren 71.1.a) artikulua ezartzen du Administrazioak ibilgailua bidetik erretiratu ahal izango duela “*abandonaturik dagoela arrazoiz uste denean*”. CCeko 292.II.b) artikulua zehazten du ibilgailua bide publikotik erretiratu behar izango dela “*ibilgailu bat abandonaturik dagoela arrazoiz eta funtsaturik uste izateko beharrezko denboraz eta baldintzetan bide publikoan abandonaturik dagoenean, ibilgailu abandonatu en xedea eta horiekin jokatzeko era erregulatzen duten arau berezien arabera*”. ORVAren 1. artikulua aipatzen du “*Agindu honetan (erretiratzeko) aurreikusitako jarduketak bide publikoan eta aldameneko lurretan dauden ibilgailuei dagozkiela, baldin eta horien kanpoko ezaugarrietatik, egoera berean daramaten denboragatik edo beste arrazoi batzuegatik abandonaturik daudela ondoriozta badaiteke*”.

Aurreko horren ondorio gisa esan dezakegu, esate baterako, ibilgailu batek daraman denbora gutxi-asko luzea ez dela irizpide bakarra eta nahikoa bere jabeak abandonatu duela erabakitzeko. Ibilgailu bat abandonaturik dagoela erabakitzeko, beharrezkoa da bertan atzeman litezkeen gainerako ezaugarri fisikoak balioestea, eta azterketa horren amaierak erabaki arrazoitu eta oinarritu batekin etorri behar du. Jurisprudentziak ezarrita duen moduan “*...ibilgailuak erretiratzea ez da Administrazioak nahierara erabil dezakeen ahalmen baten emaitza, baizik eta ahalmen arautu batena, eta horrek ateak ixten dizkio arbitrariotasun orori, baita diskrezionalitate maila orori ere*” (Balearietako Justiziako Auzitegi Nagusiaren Administrazioarekiko Auzietarako Aretoaren 1994ko urtarrilaren 27ko Epaia) (Ar. 1994\373).

Esan denaren arabera, trafikoa erregulatzen duten udal ordenantza batzuek zehaztu dute ibilgailu bat denbora tarte jakin batez aparkaturik edukitzeak berau abandonaturik dagoela uste izatera eraman gaitzakeela, eta ondorioz, berau bide publikotik erretiratzea. Gure iritziz, aurreikuspen hauek ez lukete tokirik aurkituko LSVren 71.1.a) artikulua en edukian, zeren eta, aurreratu den bezala, abandonaturik egotearen uste horrek erabaki arrazoitu bat behar baitu, eta ez agindu honek eta ez ORVA n jasotakoek ez dute aparkaturik daraman denbora bakarrik kontuan hartu behar arrazoiak emateko orduan. Gure ustez, LSVren 7.b) eta 38.4 artikuluetan udalei emandako gaitzuntzak ere ez du aukerarik ematen udal ordenantzetan horrelako aurreikuspenik sartzeko. Agindu hauei esker erregulatu daitezke, udal ordenantza baten bidez, hiri-bideetako erabilera, aparkaleku

mugatuko neurrien finkapena, eta horrekin loturik, iraupen mugak ezar ditzakete, baita neurri zuzentzaile zehatzak aplikatu ere, ibilgailuak ibilgetzea eta/edo erretiratzea barne, horiek denbora mugatuko eremu horretan aparkatzea gaitzen duen titulurik ez badute edo emandako baimena gaindetzen badute, gidaria nor den jakin arte.

Ordu mugarik edo murrizpenik ez duen eremu batean denbora jakin batez aparkaturik dagoen ibilgailuari erantzun bat eman ahal zaio trafikoa erregulatzen duten arauetan -zehazkiago, udal ordenantzetan-. Halere, erakunde honen iritziz, arestian aipatu dugun erantzun hori ezin daiteke izan ibilgetzea edo erretiratzea bezalako neurrien aplikazioa, baldin eta horrelako jarduketak burutzea ahalbidetzen duten beste baldintza batzuk egokitzen ez badira. Ibilgailuak ibilgetu eta erretiratzea LSVren 7.c), 70 eta 71 artikuluetan aurreikusitako kasuetan bakarrik erabaki daitezkeen administrazio jarduerak dira. Nolanahi ere, denbora mugarik edo murrizpenik ez duen eremu batean denbora tarte jakin bat igarotze hutsagatik ibilgailu bat abandonaturik dagoela uste izateak ez luke ahalbidetuko horrelako neurri ohiz kanpoko hartzea, ordenamendu juridikoan ez baita horrelakorik jasotzen.

Komeni da orain aipamen berezi bat egitea, eta azaldu, erakunde honen iritziz, herri administrazio eskudunek eta bertako funtzionarioek nola jokatu behar duten bide publikoan ibilgailu bat abandonaturik dagoela ondorioztatzeko. Arestian esan dugu ibilgailu bat abandonatutzat sailkatzeko erabakiak, horrek ekar ditzakeen ondorioei begira, beharrezkoa duela ibilgailuaren aparkamenduan eta egoeran eragiten duten xehetasun guztiei buruzko azterketa neurtu bat. Azterketa horri amaiera emateko, erabaki arrazoitu eta funtsatu bat beharko da. Gure ustez, erabaki hori hartzeko prozesu logikoan neurtu egin behar da, hala egokituz gero, ibilgailuaren jabearen xehetasunen nondik-norainokoa. Arrazonamendu horren funtsa, aurrerago aipatuko diren argudio formal garrantzitsuetan ez ezik, ibilgailu erretiratuaren jabeari sor diezazkiokegun alferrikako eta zalantzagabeko kalteetan bilatu behar dugu, zeren eta, haren ezagutzarik gabe burututako halako administrazio jarduketa bat berrikusi ondoren, gerta baitaiteke ibilgailu hori abandonaturik ez zegoela erabakitzea, eta beraz, zerbitzuan eta bere titularraren esku jarraitu ahalko zuen behar bezala aparkaturik zegoen toki horretan. Honako ondorio honek, zentzu osoa duenez, ordenamendu juridikoan du sustengua.

Nahiz ORVAK ez duen aipamenik egiten ibilgailu baten jabeak erretiratzeko prozedura baten aurrean hartzen duen alde aurreko jokabideaz, bai egiten du ordea gordetegira eraman ondorengo fase bati buruz (4. art.). Nolanahi ere, LSVren 71.1 artikulua (Konstituzioa indarrean sartu ondoren onetsitako arau bat), ibilgailuak bide publikotik erretiratzea arautzerakoan, besteak beste, abandonaturik dagoela uste izateagatik, aipatzen du Administrazioak ibilgailu hori erretiratu ahal izango duela "*baldin eta horretara beharturik dagoenak ez badu egiten*". Hau da, badirudi ezinbestekoa dela administrazio jarduleak, neurria hartu aurretik, ibilgailuari buruzko xehetasunak titularrari jakinaraztea, berak erretiratu dezan, eta alega dezan, hala dagokionean, bidezkoa iruditzen zaiona abandonatu gisa sailkatzearen egokitasunaz edo desegokitasunaz.

LRren edukia biribilagoa da -horien tratamendu eta kudeaketarako, ibilgailu abandonatuak hiri hondakin gisa sailkatzen baititu (3.b art.)-, eta bertako 39. artikulua aukera ematen du ibilgailu abandonatuak zigilatzeke, arauan jasotako aurreikuspenak urratzeagatik prozedura zehatzaile bat abiaraztean hartutako behin-behineko neurri gisa. Halere, 40. artikulua zehazten du "*ezin dela inolako behin-behineko neurririk hartu, interesatuei alde aurretik entzun gabe, neurri horiek berehala hartzea gomendatzen duten premiazko arrazoirik egon ezean*".

Ibilgailu bat bide publikoan abandonatzeak, LSVko, CCko eta ORVAko aurreikuspenen arabera arauz ezarritako tokira erretiratzea ahalbidez gain, administrazio zehapen bat ekar dezake, LRko aurreikuspenen arabera. Hori dela eta, ezinbestekoa gertatzen da arau horietan jasotako aurreikuspenen aplikazioa bateratzea, interferentziarik edota kontraesanik gerta ez dadin. Beraz, ondorio gisa esan dezakegu ustez abandonatua dagoelako ibilgailu bat bide publikotik erretiratzeko erabaki formala ez litzatekeela hartu behar haren jabeari aldeztu aurretik entzun gabe, legetan aurreikusitako kasuetan izan ezik.

Ikuspegi formal batetik, interesatuari entzuteak esan nahi behar luke ibilgailuaren titularrari jakinarazpen bat bidali behar zaiola, zuzenbidez onartutako edozein bitartekoren bidez, eta bertan, funtzionario eskudunek atzemandako xehetasun horren berri eman beharko litzaioke, bidezko diren oharra eginez, eta epe bat emango zaio berak bere ibilgailua ken dezan, edo hala egokituz gero, alegazioak aurkez ditzan. Jakinarazpen pertsonalak ez badu fruiturik ematen, Herri Administrazioen Araubide Juridiko eta Administrazio Prozedura Arruntari buruzko azaroaren 26ko Legearen 59.4 artikuluko aurreikuspenekin bat etorritik egin beharko da, indarrean dagoen idazkeraren arabera edo urtarrilaren 13ko 4/1999 Legearen bidez egindako aldaketekin indarrean sartzen denean. Interesatuak aurkezten dituen alegazioak aztertu eta balioetsi ondoren, erabaki arrazoitu eta funtsatu bat hartuko da ibilgailua abandonatua dagoen ala ez zehaztuko duena. Baiezkoa izatekotan, berau ibilgetzeko eta/edo erretiratzeko agindu egokiak eman beharko dira, arestian aipatutako arauetan ezarritako prozedurekin bat etorritik.

Aurrez esan dugunez, administrazioaren jardura hau arautzen duten arauak ezarritakoaren arabera, ibilgailuak dauden lekutik erretiratzeko erabakiek arrazoizkoak izatearen eta oinarrituta egotearen irizpideei erantzun behar diete eta, gainera, hainbat gorabehera aztertzearen ondorio izan behar dute: aparkatzearen etenik gabeko iraupena, ibilgailuak kanpotik duen egoera eta itxura, hala nola balioztatu daitezkeen beste hainbat irizpide.

Ikuspegi honetatik, herri administrazioak eta bere funtzionarioek neurtu beharreko salbuespenetan izan ezik, ibilgailu baten jabeak zirkulatu ahal izateko legez eta araudiz behar diren baimen guztiak dituela eta derrigorrezko aseguruia indarrean duela erakustea nahikoa izango da ibilgailua abandonatua ez dagoela frogatutzat emateko, baldin eta ibilgailuaren egoerak dituen akats nabarmenek zirkulazioarentzat, pertsonentzat edo ondasunentzat arriskutsua izan daitekeela erakusten ez badute. Azken kasu honetan, herri administrazio eskudunak ahalmenetik daude ibilgailuak ibilgetzeko, ibilgailua dagoen lekutik erretiratu aurretik, hala egitea dagokionean.

Horren ondorio gisa esan genezake, ibilgailuen zirkulaziorako behar diren baimen guztiak edukitzeak, ibilgailuen ikuskapen teknikoa gainditu izanak eta derrigorrezko aseguruia egunean izateak indarririk gabe utz dezakeela bide publikoan aparkatutako ibilgailu bat abandonatua dagoelako ustea, aurkako frogarik izan ezean.

Aurreko gogoetak ikusarazten digu ibilgailu abandonatuekiko herri administrazio eskudunek dituzten ardurak eta ahalmenak erabiltzerakoan, batez ere ibilgailu horiek bide publikotik erretiratzeko prozedura arautzeari eta erabaki zuzenak hartzeari dagozkionak erabiltzerakoan kontuan izan beharko dituztela ondorengo **gomendioak**:

Lehenengoa. Ibilgailu batek leku egoki batean behar bezala aparkaturik eta trafikoa arauak urratu gabe daraman denbora, nahiz oso luzea izan, ez da hura bertan behera utzia dagoela erabakitzeke irizpide balioztagarri bakarra eta nahikoa.

Bigarrena. Aurreko arrazoiarengatik, gaia arautzen duten indarreko udal ordenantzetan desagertarazi egin beharko litzateke denboraren irizpidea ibilgailu bat abandonatua dagoela erabakitzeko irizpide bakar eta nahikoa izatearena.

Hirugarrena. Ibilgailu bat abandonaturik egoteagatik bide publikotik erretiratzeko prozeduraren barruan, haren jabeari entzun beharko zaio ibilgailua aurrez erabakita dagoen gordetegira eramateko erabakia hartu aurretik.

Laugarrena. Orokorrean, aurkako frogarik izan ezean, ibilgailu jakin batek ibilgailuen zirkulaziorako behar diren baimen guztiak edukitzeak, ibilgailuen ikuskapen teknikoa - hala dagokionean- gainditu izanak eta derrigorrezko aseguru egunean izateak ibilgailu hori abandonatua ez dagoela justifikatuko du, baldin eta ibilgailuaren egoerak dituen akats nabarmenek zirkulazioarentzat, pertsonentzat edo ondasunentzat arriskutsua izan daitekeela erakusten ez badute.